

ВІДГУК

**офіційного опонента на дисертацію
Возняковської Крістини Анатоліївни**

на тему:

**«ГОСПОДАРСЬКО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ВІДНОСИН
НЕСПРОМОЖНОСТІ БАНКІВ»,**

**подану на здобуття наукового ступеня доктора юридичних наук
за спеціальністю 12.00.04 - господарське право,
господарсько-процесуальне право**

Актуальність обраної теми.

Внесені до Конституції України зміни від 07.02.2019 року в частині незворотності євроінтеграційного курсу повністю корелюються із положеннями Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони від 21 березня 2014 року (далі – Угода про асоціацію).

Інтеграція України до ЄС, як процес самоідентифікації Української нації, неможлива без приведення українського законодавства у відповідність до права ЄС, передусім – вторинного (похідного), до якого відносять: регламенти; рішення; рекомендації; висновки та директиви.

Першочерговою сферою виконання Угоди про асоціацію на підставі Загальнодержавної програми адаптації є сфера фінансових послуг і, зокрема, банківських як її частини (підпункт 6, ст. 125, п. ii Угоди про асоціацію), що обумовлюється необхідністю приведення законодавства України про банки, банківську діяльність, банківські послуги до кращих європейських стандартів, з урахуванням специфіки функціонування банківського фінансового ринку України та того соціально-економічного ефекту у забезпеченні фінансово-економічної безпеки держави, який він створює.

Головною сучасною тенденцією світового та європейського регулювання відносин у сфері банківської діяльності є забезпечення платоспроможності (як наслідок фінансової стабільності/стійкості) банківських установ, що прямо впливає на можливість виконання банками прийнятих на себе зобов'язань і забезпечення захисту прав та інтересів споживачів банківських фінансових послуг.

Зрозуміло, що на фактор платоспроможності банків (їх фінансову стабільність/стійкість) впливає низка чинників, серед яких можна виділити такі:

- політико-соціальний фактор (як геополітичний так і внутрішньополітичний);
- загально-економічний стан держави в цілому;
- стан платоспроможності (фінансової стабільності/ стійкості) окремої банківської фінансової установи.

З огляду на це можна виділити два рівні регулювання платоспроможності банків: макро- та мікро рівень, які у сукупності дають уявлення про фінансову стабільність/стійкість всього фінансового сектору України в цілому, і банківського як його особливої, специфічної частини.

Не дивлячись на розвинене законодавства України в частині підтримання платоспроможності банківських фінансових установ та приведення його у відповідність до вимог ЄС, встановлення законодавством різноманітних форм та методів державного регулювання банківської діяльності (від жорсткого до поблажливого), визначення системи державних органів, що мають наглядові та контрольні функції в сфері банківської діяльності з метою підтримання платоспроможності банків, на рині, достатньому для виконання прийнятих на себе зобов'язань, в останні роки спостерігається тенденція до скорочення кількості таких суб'єктів господарювання шляхом їх ліквідації.

Так, за інформацією ФГВФО, станом на кінець 2018 року завершено процедуру ліквідації перших чотирьох банків, які були передані в його управління. 3 січня 2019 року завершилася ліквідація ще однієї фінансової установи. Протягом 2019 року планується завершити ліквідацію ще понад 40

банків [\[https://news.finance.ua/ua/news/-/443167/stalo-vidomo-skilky-bankiv-za-rik-likviduvaly-v-ukrayini\]](https://news.finance.ua/ua/news/-/443167/stalo-vidomo-skilky-bankiv-za-rik-likviduvaly-v-ukrayini). Всього, протягом останніх 5-ти років, біля 100 банківських установ завершили свою діяльність ліквідацією, з підстав їх фінансової неспроможності (неплатоспроможності).

Вказані тенденції свідчать про недосконалість законодавства України в частині підтримання платоспроможності банківських фінансових установ, необхідність його зближення з правом ЄС у вказаному напрямі та актуальність наукових дослідження, що присвячуються всебічному вивченню такої категорії як *неспроможність (фінансова неплатоспроможність) банків та відносин*, що виникають в процесі визнання банківської фінансової установи неспроможною.

Правове регулювання неспроможності банків за законодавством України відрізняється від регулювання відносин неспроможності щодо інших суб'єктів господарювання (в тому числі і небанківських фінансових установ) та характеризується особливістю, яка іманентна саме вказаним суб'єктам.

В Україні на даний час відсутній належний рівень правового регулювання повного спектру відносин, що виникають у разі фінансової кризи банку, відсутня чітка процедура банкрутства банку, що не виключає можливості порушення прав самого банку, прав його кредиторів, прав та інтересів споживачів банківських послуг, і, зрозуміло, цей механізм потребує суттєвого удосконалення, чіткого встановлення умов визнання банку неспроможним та його наступної ліквідації.

Слід зазначити, що проблематика визнання банківської установи неспроможною, початок проведення ліквідації саме в банківській сфері залишаються малодослідженими. Дискусійними і невизначеними залишаються питання вибору методів фінансового оздоровлення банків та їх ефективності. Тому питання, що обрані автором цієї роботи для дослідження, є актуальним і являють собою важливу науково-практичну проблематику.

В сучасних умовах актуального значення у вирішенні проблем вдосконалення правового регулювання відносин неспроможності банків набуває питання вироблення єдиної концепції реформування законодавства про

неспроможність банків, що передбачає пошук основних напрямів його вдосконалення.

Слід відзначити, що в сучасній господарсько–правовій доктрині немає єдиного підходу до поняття неспроможності банків як економіко-правової категорії, не вирішені питання державного впливу на відносини неспроможності та межі і форми такого впливу, не визначена їх ефективність, не з'ясована господарсько-правова природа регулювання відносин неспроможності банків, не регламентовані правові засади підтримки НБУ банків в умовах їх слабкості та загрози неспроможності, не приділено належної законодавчої уваги захисту прав та інтересів кредиторів при врегулюванні порядку неспроможності та ліквідації банків, не розв'язані проблеми вирішення судових спорів у відносинах неспроможності банків.

Варто наголосити, що зазначені питання до сьогодні не були предметом спеціального комплексного наукового дослідження, що обумовлює своєчасність, актуальність та новизну теми, обраної Возняковською К.А.

Актуальність теми підтверджується також тим, що робота виконана на кафедрі господарського права і процесу Національного університету «Одеська юридична академія» відповідно до плану наукових досліджень «Теоретичні та практичні проблеми забезпечення сталого розвитку української державності та права» (державний реєстраційний номер 011U0006H) на 2011—2015 рр. та «Стратегія інтеграційного розвитку України: правовий та культурний вимір» (державний реєстраційний номер 0116 U001842) на 2016—2020 рр., у якій дисертантка брала участь як співвиконавець і досліджувала господарсько-правове регулювання відносин неспроможності, що дозволило їй обґрунтувати теоретичні положення, зробити наукові узагальнення та внести пропозиції щодо вдосконалення законодавства в частині досліджуваної проблематики.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків та рекомендацій, сформульованих у дисертації.

Сформульовані теоретичні положення, висновки та пропозиції, що одержані авторкою у результаті вивчення та аналізу 398 наукових і нормативно-

правових джерел, матеріалів судової практики, практики діяльності банків та інших фінансово-кредитних установ є, загалом, достатніми для вирішення завдань та досягнення мети, поставлених при написанні дослідження.

Основні положення дисертації, висновки та практичні рекомендації обговорювалися і були схвалені на засіданнях кафедри господарського права і процесу НУ «ОЮА».

Окремі положення дисертації доповідалися Возняковською К.А. на 11 міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференціях та круглих столах.

Основні положення та результати дисертації Возняковською К.А. викладено в одноосібній монографії «Право неспроможності банків: проблеми теорії і практики» (2018 р.), колективній монографії «Економіко-правові засоби стимулювання експорту в Україні на євроорієнтованих засадах» (2017 р.), у 21 статті, опублікованій у наукових фахових виданнях, 4 з яких – у зарубіжних наукових виданнях.

Новизна результатів наукового дослідження.

Новизна дисертаційної роботи полягає в тому, що вона є першим у вітчизняній науці господарського права комплексним дослідженням теоретико-прикладних проблем правового регулювання відносин неспроможності банків, спрямованих на розв'язання важливої наукової проблеми – створення ефективної процедури неспроможності банків на підставі узгодження приватних і публічних інтересів учасників таких правовідносин.

Аналіз наукових джерел, норм Конституції України, Господарського та Цивільного кодексів України, законів та інших нормативно-правових актів, якими регулюються відносини неспроможності банків, рішень Конституційного Суду України, постанов найвищих судових органів, результатів узагальнення опублікованої та неопублікованої практики здійснення банківської діяльності, практика ФГВФО та НБУ, іноземного законодавства та звичаїв ділового обороту, що застосовуються у банківській практиці при вирішенні слабкості, проблемності та неспроможності банків

дозволили сформулювати та обґрунтувати низку положень, які є важливими для науки господарського права.

Серед положень, що містять елементи наукової новизни різного рівня і являють теоретичний інтерес, можна виокремити наступні, що розроблені дисертанткою:

- поняття неспроможності банку як встановленого управлінськими актами НБУ на підставі законодавчих вимог незадовільного фінансового стану банку, що характеризує його нездатність здійснювати банківську діяльність на принципах ліквідності та додержання банківського законодавства, що незворотно порушує довіру до банку й обумовлює необхідність проведення комплексу оздоровчих та регламентаційних процедур, наслідком яких може стати відкликання банківської ліцензії чи продовження діяльності банку залежно від позитивного результату відновлення його фінансового стану (с. 71);

- положення про те, що неспроможності банків має оцінюватися у динамічному та статичному вимірах: при цьому, у статичному вимірі – це факт віднесення банку до категорії неплатоспроможних відповідним рішенням уповноважених органів; у динамічному – це гнучкий прояв проблемності банку, що з великою часткою вірогідності веде його до неспроможності (с. 124);

- висновок, що основними напрямками удосконалення чинного порядку визнання банку проблемним є: встановлення більш тривалих строків подолання наслідків проблемності за угодою банку і його акціонерів з НБУ; закріплення можливостей індивідуального плану подолання проблемності банку для системного банку та в інших випадках, узгоджених НБУ з акціонерами проблемного банку; виключення з критеріїв проблемності тих підстав ухвалення рішення НБУ, які мають суто формальну основу чи ґрунтуються на спірних правовідносинах банків із його клієнтами; розробки нормативної основи реструктуризації проблемного банку та фінансово-структурних засад діяльності брідж-банків (перехідних банків) на постійній

основі; нарешті, закріплення принципу безперервності надання фінансових послуг проблемним банком при ухваленні НБУ різноманітних засобів подолання фінансової слабкості відповідної установи (с. 381);

– висновок щодо того, що процедури неспроможності банків мають бути доповнені запозиченим із процедур звичайного банкрутства інститутом спростування майнових дій боржника, що дозволить підвищити ефективність захисту прав кредиторів неспроможного банку. Задля цього стаття 38 Закону України «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб» повинна бути розширена положеннями про зобов'язання уповноваженої особи ФГВФО звертатися до суду із вимогою про спростування наступних дій неспроможного банку, що були вчинені протягом року до віднесення банку до категорії неплатоспроможних: боржник виконав майнові зобов'язання раніше встановленого строку; боржник оплатив кредиту або прийняв майно в рахунок виконання грошових вимог у день, коли сума вимог кредиторів боржнику перевищувала вартість майна; сплати штрафних чи інших санкцій у добровільному порядку тощо (с. 387);

– положення про те, що процедури неспроможності банків мають бути переглянуті із погляду співвідношення прав та обов'язків уповноважених осіб ФГВФО у напрямку якомога більшого наповнення ліквідаційної маси й підвищення ефективності захисту прав кредиторів банку. Зокрема, п. 8 ч. 3 ст. 38 Закону України «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб» повинен бути винесений в окрему частину статті 38 Закону шляхом закріплення обов'язків уповноваженої особи до пов'язаних та інших осіб щодо звернення із вимогами про визнання недійсними правочинів банку щодо кредитування, які не відповідають вимогам закону (с. 387).

В роботі містяться й інші положення різного рівня наукової новизни, які свідчать про вагомий внесок дисертантки в розробку сучасної теорії господарського права, права неспроможності, права неспроможності банків.

Оцінка структури та змісту дисертації, її завершеності.

Дисертація складається із вступу, 4 розділів, 14 підрозділів, висновків, списку використаних джерел (398 найменувань), додатків. Загальний обсяг роботи становить 444 сторінки, з яких список використаних джерел — 42 сторінки.

У вступі обґрунтовано актуальність теми дослідження, розкрито зв'язок роботи з науковими програмами та темами, визначено мету та завдання, об'єкт і предмет дослідження, охарактеризовано використані в роботі методи, її наукову новизну та теоретичне і практичне значення, наведено дані про апробацію та публікацію основних положень роботи, її структуру та обсяг.

Перший розділ «Теоретико-правові засади неспроможності банків» складається з трьох підрозділів, у яких висвітлено сучасний стан та особливості правового регулювання відносин у сфері неспроможності банків в Україні. У підрозділі 1.1. «Поняття неспроможності банків як правова та економічна категорія» проведено господарсько-правовий аналіз поняття неспроможності банків. У підрозділі 1.2. «Вплив на відносини неспроможності банків як складова державної економічної політики» досліджено засади державної політики щодо слабкості, проблемності та неспроможності банків. У підрозділі 1.3. «Господарсько-правова природа регулювання відносин неспроможності банків» визначається правова природа норм щодо регулювання відносин неспроможності банків.

Другий розділ «Основні вихідні категорії права неспроможності банків» складається з п'яти підрозділів та присвячено аналізу категоріального апарату права неспроможності банків. У підрозділі 2.1. «Поняття права неспроможності банків як підгалузі господарського права» досліджено підгалузевий рівень права неспроможності банків. У підрозділі 2.2. «Правовий режим неспроможності банків» визначаються правові умови режиму неспроможності банків. У підрозділі 2.3. «Принципи права неспроможності банків» запропоновано виділити загальні засади права неспроможності банків. У підрозділі 2.4. «Основні суміжні категорії права неспроможності банку»

досліджуються суміжні категорії та суміжні відносини із правом неспроможності банків. У підрозділі 2.5. «Підстави визнання банку проблемним та неспроможним» визначаються правові підстави ухвалення рішення НБУ про віднесення банку до категорії проблемних і неспроможних.

Третій розділ «Динаміка правовідносин проблемності та неспроможності банків» складається з чотирьох підрозділів, у яких досліджується розвиток публічних та приватних правовідносин у сфері неспроможності банків. У підрозділі 3.1. «Правові засади підтримки НБУ банків в умовах їх слабкості та загрози неспроможності» проаналізовано напрями підтримки НБУ банків в умовах їх слабкості та проблемності. У підрозділі 3.2. «Правові проблеми капіталізації банків в аспекті їх платоспроможної роботи» встановлено основні складові аспекти процедур капіталізації банків у контексті запобігання неспроможності банків. У підрозділі 3.3. «Захист прав та інтересів кредиторів при врегулюванні порядку неспроможності та ліквідації банків» обговорено захист прав суб'єктів господарювання та інших кредиторів у праві неспроможності банків. У підрозділі 3.4. «Правові засади ліквідаційної процедури у праві неспроможності банків» виявлені проблеми правозастосування у ліквідаційній процедурі у праві неспроможності банків.

Четвертий розділ «Проблеми вирішення судових спорів у відносинах неспроможності банків», що складається з двох підрозділів, присвячено найбільш проблемним аспектам судової практики у справах неспроможності банків. У підрозділі 4.1. «Проблеми судової юрисдикції у справах неспроможності банків» досліджено юрисдикційні питання права неспроможності банків. У підрозділі 4.2. «Визнання нікчемними правочинів неспроможних банків» досліджено проблеми нікчемності правочинів неспроможного банку.

Дисертаційне дослідження є завершеною науковою роботою. Текстових запозичень без посилання на джерело в роботі не виявлено.

Значення дисертаційної роботи для науки і практики та можливі конкретні шляхи використання результатів дослідження.

Розроблені дисертанткою наукові положення, що містять наукову новизну, є важливими як з точки зору теорії господарсько-правової науки, так і з точки зору їх практичного застосування.

Результати дисертаційної роботи можуть бути використані: у науково-дослідній роботі – з метою подальшого дослідження засобів господарсько-правового регулювання відносин неспроможності банків, вироблення міждисциплінарних підходів до пізнання сутності господарсько-правових явищ; у навчальному процесі – для викладання курсів «Господарське право», «Господарське процесуальне право», «Правове регулювання банкрутства», при розробці методичних рекомендацій, коментарів, навчальних посібників; у нормотворчій та правозастосовній діяльності – для вдосконалення правового регулювання відносин неспроможності банків в Україні, зокрема при підготовці проектів нормативно-правових актів, що регулюють питання банківських відносин, взаємодії суб'єктів господарювання та банків, організації та здійснення банківської діяльності як різновиду господарської діяльності; при удосконаленні чинного господарського та цивільного законодавства, як у частині загальних положень про ліквідацію юридичних осіб, банкрутство, правочини та договори, так і в частині правового регулювання неспроможності банків у законах України «Про банки і банківську діяльність», «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб»; для підвищення ефективності забезпечення прав та законних інтересів кредиторів банків, забезпечення стабільності функціонування банківської системи на засадах утвердження суспільного господарського порядку; для уточнення юрисдикції господарських судів у Господарському процесуальному кодексі України, а також при підготовці узагальнень судової практики Касаційного господарського суду у складі Верховного Суду.

Одержані наукові результати прийняті до впровадження установами та організаціями. Зокрема, окремі аспекти особливостей банкрутства банківських

установ та відновлення платоспроможності проблемних банківських установ прийнято до використання у роботі Територіального відокремленого безбалансового відділення №10025/064 філії - Чернівецького обласного управління публічного акціонерного товариства «Державний ощадний банк України» (довідка від 01.02.2019 р.). Пропозиції з питань захисту господарюючих суб'єктів та органів місцевого самоврядування у відносинах з банківськими та іншими фінансовими установами, аналіз диференціації державно-владного впливу на сферу банківництва враховані у роботі юридичного відділу виконавчого апарату Чернівецької обласної ради (довідка від 20.12.2018 р.). Рекомендації щодо вирішення проблем вибору судової юрисдикції щодо захисту прав підприємств у відносинах із неспроможними банками, стягнення коштів із банку, віднесеного до категорії проблемного та неспроможного, прийнято до уваги в роботі ДП «ВЕССТАР Україна» (акт від 10.12.2018 р.). Пропозиції щодо запровадження судового порядку затвердження реєстру кредиторів банку, а також надання право відповідним кредиторам утворювати комітет кредиторів, уповноважений контролювати діяльність ФГВФО застосовуються в діяльності Громадської організації «Всеукраїнський центр економічного права» (довідка від 21.11.2018 р.). Результати науково-дослідної роботи за темою дисертації використовуються у навчальному процесі Національного університету «Одеська юридична академія» (акт від 22.10.2018 р.) при викладанні дисциплін «Господарське право», «Господарське процесуальне право», «Правове регулювання банкрутства», а також у Чернівецькому юридичному інституті Національного університету «Одеська юридична академія» (акт від 04.02.2018 р.) при викладанні дисциплін «Господарське право» та «Господарське процесуальне право», «Правове регулювання банкрутства».

Зауваження за змістом дисертації.

Дослідження проведене Возняковською К.А. в цілому характеризується ґрунтовністю та аргументованістю, про що свідчить, зокрема, значна кількість опрацьованих наукових джерел.

Разом із тим, дисертація, як і будь-яке наукове дослідження, містить окремі дискусійні положення, які потребують додаткової аргументації та пояснень здобувачки під час проведення захисту.

1) За концепцією запропонованою автором дисертаційна робота спрямована на з'ясування господарсько-правового регулювання відносин неспроможності банків, де під неспроможністю банків автор розуміє встановлений управлінськими актами НБУ на підставі законодавчих вимог незадовільний фінансовий стан банку, що характеризує його нездатність здійснювати банківську діяльність на принципах ліквідності та додержання банківського законодавства, що незворотне порушує довіру до банку й зумовлює необхідність проведення комплексу оздоровчих та регламентаційних процедур, наслідком яких може стати відкликання банківської ліцензії чи продовження діяльності банку залежно від результату відновлення його фінансового стану.

Натомість, з метою з'ясування сутності категорії неспроможності банків, доцільно б спрямувати дослідження в напрямі проведення ретельного порівняльно-правового аналізу категорій «неспроможність» - «платоспроможність». Де, на підставі наукового аналізу, визначити ознаки, форми, принципи, ступені такої вихідної категорії належного фінансового стану будь-якої фінансової установи як «платоспроможність». Адже в основі неспроможності банківської фінансової установи лежить порушення встановлених умов і нормативів платоспроможності, які закріплені законодавством та напрацьовані практикою.

В підрозділі 2.4 роботи (с. 209-211) автор лише окреслює цю проблематику, проте, не надає їй належної уваги.

2) У підрозділі 1.3 та 2.1 роботи автор формує концепцію, відповідно до якої право неспроможності банків є підгалуззю господарського права і вказує, що право неспроможності банків - це спеціальна сукупність нормативно-правових положень, яким врегульовано відносини щодо віднесення банку до категорії проблемних, неплатоспроможних, управління майном неспроможного

банку, впровадження плану врегулювання заборгованості неспроможного банку та його ліквідації.

При цьому, на переконання автора: «запропонована концепція виділення права неспроможності банків в самостійну підгалузь господарського права, рівна до підгалузевого рівня права звичайного банкрутства, із обґрунтуванням того, що самостійність цієї підгалузі у межах господарського права обумовлюється специфічним видом відносин, особливими джерелами їх правового регулювання, методами правового регулювання, принципами, особливим правовим режимом, специфічними підставами визнання правочинів недійсними та іншими системоутворюючими елементами. Зв'язок із галузевою, материнською формою буття права – галуззю господарського права – дозволяє здійснювати дослідження й правове врегулювання банківського банкрутства із випробуванням та змістовно цінним методологічним інструментарієм галузі господарського права».

Наведений авторський підхід потребує додаткових пояснень в контексті:

а) доцільності практичного і науково-теоретичного виокремлення такої «сукупності нормативно-правових положень» (право неспроможності банків) в окрему *підгалузь* господарського права;

б) співвідношення права неспроможності банків як підгалузі господарського права із банківським правом (Д.О. Гетманцев, Н.Г. Шукліна, О.А. Костюченко) та правом запобігання банкрутству (неспроможності) (В.В. Радзивілюк);

в) яке місце в системі права України (де система права – це обумовлена об'єктивними факторами внутрішня будова права, що характеризується *єдністю і узгодженістю всіх її норм*, з розподілом їх на галузі, підгалузі та інститути права) займають та взаємоузгоджуються: банківське право - право запобігання банкрутству (неспроможності) - право неспроможності банків?

3) В підрозділах 1.2 («Вплив на відносини неспроможності банків як складова державної економічної політики») та 3.1 («Правові засади підтримки НБУ банків в умовах їх слабкості та загрози неспроможності») роботи автор

побіжно торкається питань пруденційного нагляду (макропруденційного) за банківською діяльністю в Україні та обходить своєю увагою Проект Закону «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо консолідації функцій із державного регулювання ринків фінансових послуг» № 2413а від 20.07.2015 року.

Натомість, два зазначені напрями аналізу, в контексті проблематики, що піднімається у вказаних підрозділах, мають наріжне значення для побудови розуміння цілісної концепції неспроможності банківських фінансових установ та державного нагляду (впливу, підтримки) за ринком банківських послуг.

На с. 92, 99-101 роботи автор аналізує іноземний досвід макропруденційного нагляду за банківською діяльністю, проте, власної концепції, історії розвитку такого питання в Україні та перспектив подальшого спрямування такої форми інституційного державного нагляду за ринком банківських фінансових послуг України на тлі міжнародного досвіду не наводить. Варто відзначити, що підвищення ефективності пруденційного банківського нагляду в Україні є стратегічним питанням, визначеним в контексті загальноекономічного розвитку країни. У цьому контексті головним завданням пруденційного банківського нагляду в складних економічних умовах є забезпечення фінансової стійкості банківської системи в межах національної економіки.

Приймаючи до уваги той факт, що пруденційний банківський нагляд є складовою частиною загальної системи нагляду, що проводиться органами, які здійснюють державне регулювання і є запобіжним регулюванням (попередження) нестабільності фінансової системи та запобігання неспроможності цікаво біло б дізнатися думку автора з цього приводу, в контексті світового та європейського досвіду та можливості його застосування і в Україні.

Проект Закону «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо консолідації функцій із державного регулювання ринків фінансових послуг» № 2413а від 20.07.2015 року передбачає необхідність скорочення

кількості регуляторних та контролюючих органів на ринках небанківських фінансових послуг шляхом розподілу функцій Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, між іншими органами, що здійснюють державне регулювання ринків фінансових послуг» та «підвищення ефективності державної регуляторної політики, функціональності нормативно-правових актів, спрямованих на створення дієвого механізму державного регулювання та нагляду, зниження витрат діяльності фінансових установ, спричинених надлишковим та неефективним державним регулюванням, забезпечення конкуренції на фінансовому ринку, запобігання діяльності недобросовісних компаній, координованість із сучасними процесами реформування та дерегуляції економіки України, сприятимуть активізації розвитку ринків небанківських фінансових послуг».

Проектом пропонується передати НБУ низку повноважень Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, які пов'язані зі здійсненням зовнішньоекономічної, страхової діяльності, страхуванням сільськогосподарської продукції, діяльності на ринку небанківських фінансових послуг.

З огляду на викладе цікавить думка автора роботи, чи не призведе створення подібного спліт-регулятора (мегарегулятора) до «розмивання» функцій НБУ покладених на нього законодавством (зокрема ч. 2 ст. 99 Конституції України), де основною функцією НБУ є забезпечення стабільності грошової одиниці? І як створення такого спліт-регулятора може вплинути на відносини неспроможності банків як складової державної економічної політики та правові засади підтримки НБУ банків в умовах їх слабкості та загрози неспроможності?

4) Звертає на себе увагу певна гіпертрофованість загальних висновків по роботі с. 372-387 (33 пункти), які частково не корелюють із завданнями, поставленими у дослідженні, що є основними «дороговказами» вирішення сучасних проблем відносин неспроможності банків з позицій науки господарського права.

5) Потребує пояснення і певного уточнення термінологічний апарат, що використовується автором при проведенні дослідження (наприклад: банківська неспроможність, банківське банкрутство, банківництво, фінансово-економічні послуги).

Так, на с. 68, 81, 125, 146, 324, 374 автор застосовує термінологічну конструкцію «банківська неспроможність», в свою чергу на с. 24, 25, 29, 41, 68, 123 та інших - застосовує формулювання «неспроможність банку». З огляду на це виникає питання, чи розглядає автор вказані термінологічні конструкції як тотожні?

Адже «банківська неспроможність» за своїми змістовим навантаженням може розглядатися як неспроможність банківської сфери, натомість законодавство та автор у свої роботі (с. 156) доводять, що неспроможність як «юридичний стан» притаманна саме суб'єкту.

Загальний висновок по дисертації.

Дисертація Возняковської К.А. є завершеною науковою працею, що виконана на належному науково-теоретичному рівні, та заслуговує на високу оцінку.

Дисертація містить нові наукові положення та обґрунтовані результати, що розв'язують важливу наукову проблему - розробку науково обґрунтованої концепції правового регулювання відносин неспроможності банків та вироблення практичних рекомендацій, щодо вдосконалення правового регулювання відносин неспроможності банків.

Зміст автореферату дисертації відповідає основним науковим положенням, сформульованим в дисертації.

Оформлення дисертації Возняковської К.А. та її автореферату відповідає вимогам, встановленим МОН України.

Публікації в достатній кількості вміщено у виданнях, визначених МОН України для оприлюднення положень дисертацій і відбивають основний зміст дисертаційної роботи.

Дослідження Возняковської К.А. «Господарсько-правове регулювання відносин неспроможності банків» відповідає спеціальності 12.00.04 – господарське право; господарсько-процесуальне право.

Наукові положення і результати, які виносилися на захист у кандидатській дисертації Возняковської К. «Господарсько-правові засоби протидії легалізації доходів, одержаних злочинним шляхом» (2013 р.) за спеціальністю 12.00.04 – господарське право; господарсько-процесуальне право, на захист у її докторській дисертації «Господарсько-правове регулювання відносин неспроможності банків» не виносяться.

Викладене вище дозволяє зробити висновок, що за своїм змістом та науковою новизною докторська дисертація Возняковської К.А. «Господарсько-правове регулювання відносин неспроможності банків» відповідає вимогам пунктів 9, 10, 12 Порядку присудження наукових ступенів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24.07.2013 року № 567, а її авторка – Возняковська Крістіна Анатоліївна заслуговує на присудження їй наукового ступеня доктора юридичних наук за спеціальністю 12.00.04 – господарське право; господарсько-процесуальне право (081 - Право).

Офіційний опонент:

доктор юридичних наук, доцент,
професор кафедри господарського права
юридичного факультету
Київського національного університету
імені Тараса Шевченка

Н.Б. Пацурія

